

Prehranski stres in odpornost čebel

Dr. Andreja Kandolf Borovšak, dr. Nataša Lilek¹,
Vlado Auguštin in Simon Golob²

¹ svetovalki JSSČ za varno hrano, ² svetovalca JSSČ za tehnologijo čebelarjenja
andreja.kandolf@czs.si, natasa.lilek@czs.si, vlado.augustin@czs.si,
simon.golob@czs.si

Ustrezna prehrana čebeljih družin je nujna za njihov razvoj in obstoj. Čebele potrebujejo beljakovine in ogljikove hidrate. Beljakovine dobijo iz skladiščenega cvetnega prahu, ogljikove hidrate pa iz medičine ali mane, ki ju predelajo v med. Brodschneider in Crailsheim (2010) potrebe po prehrani v družini delita na tri ravni: prehrana družine, prehrana odraslih čebel in prehrana ličink.

Posledice pomanjkanja hrane

Če se ličinke razvijajo v pomanjkanju hrane, imajo odrasle čebele lahko krajšo življenjsko dobo, slabši pašni nagon ali slabše vzrejejo zalego. V družinah, kjer je pomanjkanje hrane, se poveča tudi stres, ki ga povzročajo zajedavci (varoja), in preživetje družin je še bolj ogroženo (Schulz in sod., 1998).

Naravna hrana čebel

Najboljša hrana za čebele sta cvetni prah in med. Cvetni prah je bistven za vzrejo zalege, razvoj v odrasle čebele in s tem za zdravje čebeljih družin. Raznolikost v čebelji prehrani je nujna, ker prepreči pomanjkanje hranil, kot so esencialne aminokisliline, ki so pomembne tudi za ohranjanje imunskega sistema čebel. Le mešani, raznoliki cvetni prah zagotavlja vsa potrebna esencialna hranila, ki jih čebele ne morejo pridobiti, četudi zaužijejo večjo količino enoličnega cvetnega prahu (Brodschneider in Crailsheim, 2010).

Kaj lahko naredimo čebelarji, da omilimo letošnji prehranski stres?

Letos v naravi primanjkuje čebelje pašne, zato je preživetje čebeljih družin ogroženo, četudi jih ves čas krmimo s sladkorjem. Sladkor je namreč samo vir energije, medtem ko so v medu tudi hranilne snovi, ki jih v sladkorju ni in jih čebele ne morejo v celoti nadomestiti iz drugih virov. Pri pripravi krme za čebele moramo paziti, da čebel dodatno ne obremenjujemo s

»Čebelja družina, ki je trpela lakoto, ne bo več nikoli dobra čebelja družina.«

Anton Janša

krmo z visoko vsebnostjo HMF-a. Pri pripravi pogače ali sladkorne raztopine sladkorja ne segrevamo, pazimo na rok uporabnosti pogač in vnaprej pripravljenih invertiranih sirupov.

Zagotavljanje zadostnih količin hrane za zaleganje zimskih čebel in preprečevanje ropa

Čebele krmimo s sladkorno raztopino, ki jo pripravimo v razmerju trije deli sladkorja in dva dela vode. Družinam, ki jim dejansko primanjkuje hrane, jim jo dodamo naenkrat v večjih količinah, da si obnovijo zaloge. Družinam, ki imajo zalogo hrane še dovolj, a jim želimo omiliti pomanjkanje donosa, pa je praviloma dodajamo le toliko, da preprečimo padanje vrednosti na tehtnici. Raztopino nalijemo pozno zvečer v pitalnike ali pa jo čebelam dodamo kapilarno – v PVC-vedrih, ki jih postavimo nad gnezdo. **Pri krmljenju bodite previdni, da ne povzročite ropa čebel!** V brezpašnem obdobju zožite žrela na minimalno širino.

Pomanjkanje zadostnih virov hrane v naravi povzroči nastanek čebeljega ropa. Pri čebeljem ropu običajno močna, dovolj številna čebelja družina napade šibkejšo in ji pobere zaloge hrane. Glavni razlog za nastanek ropa je zagotovo pomanjkanje primerne pašne v naravi, kar prisili čebele v stikanje po tujih panjih. Veliko vlogo pri nastanku ropa pa ima tudi čebelar, saj pogosto sam zaradi nepravilnega dela pri pregledih in krmljenju rop tudi sproži.

V poznopoletnem in jesenskem času poskrbite, da imate v čebelnjaku le močne družine, ki imajo matico, ne kažejo znakov boleznin in niso čezmerno napadene z varojami. Žrela vseh panjev tudi priprite, pri šibkih družinah le na širino ene čebele do dveh. Uporabite lahko tudi čebelji koridor. Pregledi naj bodo hitri, panje pa odpirajte le, če je res potrebno. 🍯

Viri:

Brodschneider, R., Crailsheim, K. (2010): Nutrition and health in honey bees. *Apidologie* 41: 278–294.

Schulz, D. J., Huang, Z. Y., Robinson, G. E. (1998): Effect of colony food shortage on the behavioral development of the honey bee. *Apis mellifera. Behavioral Ecology and Sociobiology*. 42: 295–303.